

16 องค์ความรู้

ผลสำเร็จที่โดดเด่น

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลคลองขุด อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี
โทร.039-433216-8 โทรสาร 039-433209

16 องค์ความรู้มูลสำเร็จที่โดดเด่น

พิมพ์ครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2556

โดย ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี
ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่อง
มาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)

คำนำ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้ก่อกำเนิดขึ้นเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2524 จากพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงห่วงใยถึงปัญหาความทุกข์ยากของราษฎร อันเป็นผลมาจากความเสื่อมโทรมของทรัพยากรชายฝั่งทะเล นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า 3 ทศวรรษ ที่ศูนย์ฯ ได้สนองพระราชดำริในการศึกษา ทดลอง และวิจัย เพื่อแก้ไขปัญหของราษฎรในพื้นที่ต่างๆ เช่น การเกษตร การประมง และปศุสัตว์ รวมไปถึงการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติชายฝั่งทะเลให้มีความอุดมสมบูรณ์ นำไปสู่การพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของราษฎรให้ดีขึ้น ตลอดระยะเวลากว่า 32 ปีของการดำเนินงานของศูนย์ฯ ก่อให้เกิดองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาที่หลากหลาย ดังนั้นเพื่อให้องค์ความรู้ที่ประสบผลสำเร็จ จากการน้อมนำแนวทางพระราชดำริมาปฏิบัติ ได้เผยแพร่ไปสู่ประชาชนในทุกกระดับ ศูนย์ฯ จึงได้จัดทำองค์ความรู้ที่โดดเด่น 16 เรื่อง เพื่อให้ประชาชนได้นำความรู้ไปประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มพูนรายได้ต่อไป

สารบัญ

หน้า

1. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติท้องทะเล	1
2. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าชายเลน	1
3. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้และสัตว์ป่า	2
4. การเลี้ยงกุ้งทะเลในระบบปิด	2
5. การเพาะและอนุบาลปลาการ์ตูน	4
6. การผลิตปุ๋ยหมักดินเลนนาุ้ง	5
7. การปรับปรุงบำรุงดิน การป้องกันโรคพืชและแมลงโดยชีววิธี	6
8. การเพาะเห็ดเศรษฐกิจ	8
9. การผลิตผักปลอดภัยสารพิษในพื้นที่ดินทราย	9
10. การผลิตไม้ดอกในพื้นที่ดินทราย	10
11. การผลิตไม้ผลเศรษฐกิจปลอดภัยสารพิษ	11
12. การเพาะเลี้ยงหนอนแมลงวันเพื่อทดแทนโปรตีนจากอาหารสัตว์	12
13. การแปรรูปสัตว์น้ำเพื่อเพิ่มรายได้	15
14. การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	16
15. การแปรรูปสมุนไพร	17
16. การเลี้ยงและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผึ้งและชันโรง	18

พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

"...เป็นการสาธิตการพัฒนาเบ็ดเสร็จ หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่าง ทุกด้านของชีวิตประชาชน ที่จะหาเลี้ยงชีพในท้องที่ จะทำอย่างไร และจะให้เห็นวิทยาการแผนใหม่ จะสามารถที่จะหาหาคู่วิธีการ จะทำมาหากินให้มีประสิทธิภาพด้านหนึ่งก็เป็นจุดประสงค์ของศูนย์ศึกษาฯ เป็นสถานที่สำหรับค้นคว้าวิจัยในท้องที่ เพราะว่าแต่ละท้องที่ สภาพฝน ฟ้า อากาศ และประชาชนในท้องที่ต่าง ๆ กัน ก็มีลักษณะแตกต่างมากเหมือนกัน..."

พระราชดำรัสเกี่ยวกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติท้องทะเล

ในอดีตทรัพยากรธรรมชาติท้องทะเลในบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ค่อนข้างเสื่อมโทรม ทรัพยากรประมงถูกทำลาย เนื่องจากการทำประมงที่ผิดวิธี และการจับสัตว์น้ำเกินกำลังการผลิตของธรรมชาติ ศูนย์ฯ ได้น้อมนำแนวพระราชดำริ มาบริหารจัดการและฟื้นฟูทรัพยากรประมงให้กลับคืนความอุดมสมบูรณ์ โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และฟื้นฟู

ทรัพยากรธรรมชาติท้องทะเล เช่น การอนุรักษ์ปะการัง การ

อนุรักษ์หญ้าทะเล การทำปะการังเทียม การปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ และธนาคารปูม้า เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติท้องทะเล ศูนย์ฯ จึงได้จัดทำเอกสารดังกล่าวขึ้น เพื่อเผยแพร่และให้ความรู้กับประชาชน เยาวชน และนักเรียนต่อไป

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าชายเลน

ในอดีตป่าชายเลนรอบอ่าวคุ้งกระเบน ได้ถูกบุกรุกและทำลายจนเสื่อมโทรม เนื่องจากการตัดไม้ เผาถ่าน และการเลี้ยงสัตว์น้ำ จากพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้จัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ แห่งนี้ขึ้น

เมื่อปี 2524 ศูนย์ฯ ได้น้อมนำแนวพระราชดำริ มาฟื้นฟูและปลูกป่าจนเป็น ผืนป่าชายเลนที่สมบูรณ์ที่สุดในจังหวัดจันทบุรี ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ศูนย์ฯ ได้ทำการศึกษา วิจัย ในเรื่องดังกล่าว จนสามารถนำองค์ความรู้มาขยายผล เพื่อสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชน เยาวชน ในกรร่วมกันอนุรักษ์ป่าชายเลนและจัดพิมพ์เป็นเอกสารเผยแพร่และใช้ในการอบรม

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสัตว์ป่าและสิ่งแวดล้อม

ในอดีตทรัพยากรป่าไม้บนแนวภูเขา พื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้รับผลกระทบจากการแผ้วถางทำลายป่า เพื่อทำเป็นพื้นที่อยู่อาศัยเพาะปลูก และล่าสัตว์ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้งกระเบน ได้น้อมนำแนวพระราชดำริมาฟื้นฟูในการปลูกป่าทดแทน ทำฝายชะลอความชุ่มชื้น ปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการพังทลาย รวมทั้งเพื่อเป็นการอนุรักษ์ดินและน้ำ ทำให้ผืนป่ากลับคืนสู่ความอุดมสมบูรณ์อีกครั้ง ได้มีการศึกษาวิจัยพันธุ์ไม้ พันธุ์สัตว์ ที่หลากหลาย นำมาซึ่ง องค์ความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทางศูนย์ฯ ได้ รวบรวมองค์ความรู้ดังกล่าว และจัดพิมพ์เป็นเอกสาร เพื่อใช้ในการเผยแพร่และอบรม พร้อมปลูกจิตสำนึกและให้ความรู้แก่เยาวชน ประชาชน ผู้นำท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสัตว์ป่าและสิ่งแวดล้อมร่วมกัน

การเลี้ยงกุ้งทะเลในระบบปิด

ปัจจุบันสภาวะแวดล้อมเสื่อมโทรมลงอย่างมาก จนก่อให้เกิดปัญหามลพิษและโรคระบาดที่รุนแรง ทำให้การเลี้ยงกุ้งทะเลระบบเปิด “แบบพัฒนา ” ดำเนินการได้ยากขึ้น เนื่องจากรูปแบบการเลี้ยงกุ้งในอดีต จะมีการเปลี่ยนถ่ายน้ำที่ระหว่างฟาร์มกับแหล่งน้ำธรรมชาติโดยตรง ซึ่งมีโอกาสจะได้รับอันตรายจากคุณภาพน้ำที่เป็นพิษและติดเชื้อโรคได้ง่าย

ศูนย์ฯ ได้น้อมนำแนวพระราชดำริ ในการเลี้ยงกุ้งอย่างถูกวิธีและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมาปรับใช้ โดยทำการศึกษาและพัฒนาเทคนิคการเลี้ยงกุ้งทะเลระบบปิดมาอย่างต่อเนื่อง และได้ผลที่สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ที่จะนำมาส่งเสริมให้กับเกษตรกรได้

ต้นทุนและผลกำไรการเลี้ยงกุ้งทะเลระบบปิด

ตารางที่ 2 สรุปผลการเลี้ยงกุ้งขาวแวนนาไมในบ่อสาธิตศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

รายละเอียดการผลิต	รุ่นที่ 1/55	รุ่นที่ 2/55
1. จำนวนปล่อย (ตัว)	250,000	500,000
2. อัตราการปล่อย (ตัว/ตารางเมตร)	104	125
3. ระยะเวลาการเลี้ยง	105	75
4. ผลผลิต (กิโลกรัม)	3,230	5,763
5. ขนาดของกุ้งที่จับ (ตัว/กิโลกรัม)	60	75
6. อัตรารอด (เปอร์เซ็นต์)	78%	87%
7. ปริมาณอาหารที่ใช้ (กิโลกรัม)	6,121	8,526
8. อัตราแลกเนื้อ (FCR)	1.9	1.4
9. รายรับทั้งหมด	485,487	795,695

ตารางที่ 3 แสดงต้นทุนการเลี้ยงกุ้งขาวแวนนาไมในบ่อสาธิตศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ต้นทุนการเลี้ยง	รุ่นที่ 1/55	รุ่นที่ 2/55
1. ค่าลูกพันธุ์กุ้ง	20,000	60,000
2. ค่าอาหาร	246,698	357,421
3. ค่าพลังงาน	55,528	49,875
4. ค่าเตรียมบ่อ	5,500	1,608
5. ค่าอุปกรณ์	800	14,835
6. ค่าสารเคมี	7,026	28,500
7. ผลกำไรขั้นต้น	149,935	257,976
8. ผลผลิต/ไร่/บาท	279,626	215,087
9. ต้นทุน/บาท/กิโลกรัม	103	93

การเพาะและอนุบาลปลาการ์ตูน

ปลาการ์ตูนมีสีสันสดใส สวยงาม น่ารัก และมีความหลากหลายของสายพันธุ์ ในอดีตผู้เลี้ยงส่วนใหญ่ได้ปลาการ์ตูนที่จับได้จากธรรมชาติ ปัจจุบันปลาการ์ตูนในธรรมชาติมีจำนวนลดลงอย่างน่าเป็นห่วง งานประมงศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตระหนักถึงปัญหาสำคัญดังกล่าว จึงได้ศึกษาวิธีการเพาะเลี้ยง และอนุบาลลูก

ปลาการ์ตูน จนประสบผลสำเร็จ สามารถขยายผล องค์ความรู้ ไปสู่เกษตรกรและผู้สนใจ เพื่อประกอบเป็นอาชีพและเพิ่มพูนรายได้

ต้นทุนการผลิตปลาการ์ตูน

สำหรับฟาร์มเอกชนขนาดเล็ก สามารถผลิตปลาการ์ตูนได้ 1,500 ตัว/เดือน ใช้แรงงาน 2 คน (รวมเจ้าของฟาร์ม)

เงินลงทุนเริ่มแรก	ราคา(บาท)
โรงเรือน,สิ่งก่อสร้าง,ระบบน้ำ,ระบบให้อากาศ,ตู้ปลา,บ่ออนุบาล ฯลฯ	400,000
ค่าพ่อแม่พันธุ์ปลาการ์ตูน (50 คู่)	40,000
ต้นทุนผันแปร	ราคา(บาท)
ต้นทุนการผลิตต่อเดือน	15,000
ต้นทุนการผลิตทั้งหมด/ตัว	9.10
ผลตอบแทน	ราคา(บาท)
จำหน่ายปลาอายุ 2 เดือน (ขนาด 1 นิ้ว) ตัวละ	30
รายรับ 1,500 ตัว × 30 บาท เดือนละ	45,000

การผลิตปุ๋ยหมักดินเลนนาุ้ง

ดินเลนนาุ้งเป็นดินที่มีสารอินทรีย์สูง เกิดขึ้นจากการทับถมของเศษอาหาร ที่เหลือจากการกินอาหารของกุ้ง สิ่งขับถ่าย และตะกอนที่มากับน้ำ รวมทั้งซากพืชและซากสัตว์ที่อยู่ในบ่อ หากทิ้งลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติจะก่อให้เกิดมลพิษ หากนำมาหมักกับเปลือกผลไม้ เช่น ทุเรียน เงาะ และฟางข้าว จะได้ปุ๋ยหมักที่มีคุณภาพดี ซึ่งศูนย์ศึกษาการพัฒนา

อ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้ศึกษา ทดสอบ กับพืชชนิดต่างๆ ซึ่งใช้ได้ผลเป็นอย่างดี ศูนย์ฯ จึงได้จัดทำเป็นเอกสาร เพื่อใช้ในการเผยแพร่และอบรมแก่เกษตรกรและผู้สนใจต่อไป

ต้นทุนการผลิตปุ๋ยหมักดินเลนนาุ้ง

วัตถุดิบ	จำนวน	ราคา/หน่วย	ราคา(บาท)
ฟางข้าว	1,000 กก.	0.25	250
ปุ๋ยยูเรีย	2 กก.	36	72
ดิน	200 กก.	-	-
ถุง	300 ใบ	2.5	750
รวม	1,202		1,072

ผลตอบแทน

รายการ	รวม
บรรจุปุ๋ยได้ 4 กก./1ถุง (1,202/4)	300 ถุง
ราคาขาย 5 บาท/ถุง	1,500 บาท
กำไร (1,500 – 1,072)	478 บาท

การปรับปรุงบำรุงดินการป้องกันโรคพืชและแมลงโดยชีววิธี

งานพัฒนาที่ดิน ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้จัดทำองค์ความรู้ “ การปรับปรุงบำรุงดินการป้องกันโรคพืชและแมลงโดยชีววิธี ” เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงบำรุงดิน และการป้องกันโรคพืชและแมลงโดยชีววิธี ในพื้นที่ของเกษตรกร ช่วยลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้กับดิน การผลิตปุ๋ยหมักหรือสารสกัดชีวภาพได้รวบ รวมภูมิปัญญา

ของหมอดินอาสา และเกษตรกร ภายในเอกสาร จะอธิบายถึงขั้นตอนการผลิต และวิธีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชนิดต่างๆ ได้แก่ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยหมักชีวภาพ น้ำหมักชีวภาพ สารสกัดชีวภาพ ปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง สารสกัดป้องกันโรคพืช และสมุนไพรไล่แมลง ซึ่งเกษตรกรสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ตัวอย่างผลสำเร็จการปรับปรุงบำรุงดินในนาข้าว สวนผลไม้ และยางพารา

ต้นทุนการผลิต	ราคา(บาท)
นาข้าวจำนวน 9 ไร่	
ค่าจ้างรถไถนาและรถเกี่ยวข้าว	10,350
ค่าปุ๋ย	3,000
ค่าแรง	2,500
รวม	15,850
ได้ผลผลิตข้าวจำนวน 5,300 กิโลกรัม แต่แบ่งไว้บริโภคเอง 700 กิโลกรัม ราคาจำหน่ายข้าว กิโลกรัมละ 12 บาท	
รวมแล้วจำหน่ายข้าวได้รวมเป็นเงิน (5,300 x 12)	63,600
รวมกำไรสุทธิ (63,600 - 15,850)	47,750

ต้นทุนการผลิต	ราคา(บาท)
สวนผลไม้ (ลองกอง,มังคุด) จำนวน 5 ไร่	
ค่าแรง	2,500
ค่าปุ๋ย	3,000
ค่าน้ำมันเครื่องตัดหญ้า	1,000
รวม	6,500
ได้ผลผลิตลองกองจำนวน 5 ตัน ราคาจำหน่าย กิโลกรัมละ 22 บาท	
ผลผลิตมังคุดจำนวน 400 กิโลกรัม ราคาจำหน่าย กิโลกรัมละ 18 บาท	
จำหน่ายลองกองเป็นเงิน (5,000 × 22)	110,000
จำหน่ายมังคุดเป็นเงิน (400 × 18)	7,000
รวม	117,000
รวมกำไรสุทธิ (117,000 - 6,500)	110,500
ยางพารา จำนวน 5 ไร่	
ค่าปุ๋ย	4 ,500
ค่าน้ำมันเครื่องตัดหญ้า	2 ,000
รวม	6,500
จำหน่ายผลผลิตยางพาราเป็นเงิน	19,500
รวมกำไรสุทธิ (19,500 - 6,500)	13,000

การเพาะเห็ดเศรษฐกิจ

เห็ดมีคุณค่าทางโภชนาการสูงและ อุดมไปด้วยโปรตีน วิตามินและ เกลือแร่ ในธรรมชาติ เห็ดมักจะขึ้นตามป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ ในช่วงฤดูฝน ปัจจุบันสามารถ เพาะเลี้ยงเห็ด ได้ตลอดปี เช่น เห็ดสกุลนางรม ได้แก่ เห็ดนางฟ้า เห็ดขอนขาว ขอนดำ เห็ดบด นางรม เป้าฮื้อ อังการี หูหนู ตีนแรด เห็ดโคนญี่ปุ่น เป็นต้น ซึ่งการเพาะเลี้ยง เห็ดจะใช้พื้นที่เพียงเล็กน้อยและใช้วัสดุเพาะที่หาได้ในท้องถิ่น เช่น ฟาง

ข้าว เศษมันสำปะหลัง เปลือกถั่วเหลือง ถั่วเขียว ชั่งข้าว วุโศด ใบแฝก และขี้เลื่อย สามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรได้เป็นอย่างดี นับเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่น่าสนใจ

ต้นทุนและผลตอบแทนการเพาะเห็ดเศรษฐกิจ

ชนิดเห็ด	ต้นทุน (บาท/ก้อน)	ระยะเกิดดอก		ผลผลิต (กรัม/ก้อน)	ราคา (บาท/กก.)	ผลตอบแทน (บาท/ก้อน)
		°C	วัน			
เห็ดนางฟ้า	4	28-35	90	200-300	25	2.25
เห็ดโคนญี่ปุ่น	5	24-30	240-365	100-250	120	16
เห็ดอังการี	4	20-30	90	200-300	30	3.5
เห็ดหลินจือ	4	19-34	21-79	50-100	500	33.5
เห็ดขอนขาว	4	28-35	90	200-300	50	8.5
เห็ดเป้าฮื้อ	4	28-35	90	200-300	50	8.5

การผลิตผักปลอดภัยสารพิษในพื้นที่ดินทราย

การผลิตผักปลอดภัยสารพิษ ในพื้นที่ดินทราย ผลผลิตที่ได้จะมีคุณภาพ ดีและปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง ช่วย อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พื้นฟูระบบนิเวศทางการเกษตร และผลผลิตที่ได้เป็นที่ต้องการของตลาด โดยเน้นวิธีการปลูกพืชหมุนเวียนอย่างเป็นระบบ เลือกชนิดพืชที่จะปลูกคนละชนิด และปลูกพืชในหลุมเดียวกัน แต่จะปลูกหมุนเวียนต่างเวลา เพื่อ

ป้องกันปัญหาการระบาดของโรคและแมลง ทำให้ประหยัดต้นทุนในการเตรียมดิน จึงเป็นระบบการปลูกพืชอ็กรูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจและให้เกษตรกรสามารถนำไปปฏิบัติได้

ต้นทุนการผลิตและรายได้ของกวางตุ้งใบ-ผักบุ้ง-ฮ่องเต้-คะน้า ของงานวิชาการเกษตร ศูนย์ฯ (พื้นที่ 1 ไร่)

รายการ	กวางตุ้งใบ	ผักบุ้ง	ฮ่องเต้	คะน้า	รวม
1.อายุพืช (วัน)	40-45	18-20	35-40	45-50	-
2. ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	4,200	3,000	3,600	3,600	-
3. ราคาขายเฉลี่ย (บาท/กก.)	20	10	20	25	-
4. รายได้ (บาท/ไร่)	84,000	30,000	72,000	90,000	276,000
5. ต้นทุนผันแปร (บาท/ไร่)	14,790	20,398	14,434	15,902	65,524
6. ผลตอบแทน (บาท/ไร่)	69,210	9,602	57,566	74,098	210,476

หมายเหตุ 1. ในพื้นที่ปลูกผัก 4 ชนิด หมุนเวียนตลอดปี

2. แต่ละชนิดพืชปลูกได้ 2 ครั้ง/ปี

การผลิตไม้ดอกในพื้นที่ดินทราย

เอกสารฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกษตรกรหรือผู้ที่สนใจ ได้เรียนรู้วิธีการเพาะ เมล็ดไม้ดอก การเตรียมวัสดุเพาะ และการดูแลรักษาให้มีอายุการใช้งานที่นานขึ้น ตลอดจนการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การปลูกไม้ดอกให้สวยงามตลอดทั้งปีและมีคุณภาพ ตรงกับความต้องการของตลาด เกษตรกรจำเป็นต้องมีความรู้และเทคนิคในการผลิต ซึ่งไม้

ดอกแต่ละชนิดมีวิธีการและเทคนิคในการผลิตแตกต่างกันไป

ต้นทุนการผลิตและรายได้ของ ดาวเรืองตัดดอก ปทุมมา ของงานวิชาการเกษตร ศูนย์ฯ (พื้นที่ 1 ไร่)

รายการ	ดาวเรืองตัดดอก	ปทุมมา	
1.อายุพืช (วัน)	130-150	150	
2. ผลผลิตเฉลี่ย (ไร่)	267,300 ดอก	จำนวนดอก	จำนวนหัวพันธุ์
3. ราคาขายเฉลี่ย (บาท)	0.44	63,840	63,840
4. รายได้ (บาท/ไร่)	117,612	1	5
5. ต้นทุนผันแปร (บาท/ไร่)	54,790	63,840	319,200
6. ผลตอบแทน (บาท/ไร่)	62,822	133,475	249,565

หมายเหตุ ต้นทุนการผลิตและรายได้ของดาวเรืองตัดดอก-ปทุมมา ใน 1 ไร่

การผลิตไม้ผลเศรษฐกิจปลอดภัยสารพิษ

การผลิตไม้ผลเศรษฐกิจปลอดภัยสารพิษ เป็นการนำเอาเทคโนโลยีการผลิตพืชที่เหมาะสมมาปรับใช้ ผลผลิตที่ได้จะมีคุณภาพดีตรงความต้องการของตลาดและผู้บริโภค วิธีการผลิตมีความปลอดภัย ไม่เกิดผลกระทบต่อผู้ผลิต ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังเหมาะสมต่อไม้ผลเศรษฐกิจพันธุ์เมือง เช่น เงาะ ทุเรียน มังคุด และ ลองกอง

ต้นทุนและผลตอบแทน

ชนิดไม้ผล	ราคาต้นทุน (บาท/กก.)	ราคาขาย (บาท/กก.)	ผลตอบแทน (บาท/กก.)
ทุเรียน	10	30	20
มังคุด	12	40	28
เงาะ	8	15	7
ลองกอง	10	30	20

หมายเหตุ : ราคาต้นทุนรวมค่าปุ๋ยและค่าดูแลรักษา

การเพาะเลี้ยงหนอนแมลงวันเพื่อทดแทนโปรตีนจากอาหารสัตว์

ปัจจุบันเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์รายย่อย มักประสบปัญหาจากต้นทุนค่าอาหารสำเร็จรูปที่มีราคาแพง ซึ่งปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพ ของเกษตรกรอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นเพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนค่าอาหารลงได้ งานปศุสัตว์ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่อง มาจากพระราชดำริ จึง ได้นำวัตถุดิบที่เหลือใช้จากภาคการเกษตรที่หาได้ในท้องถิ่น เช่น กากปุ๋ย หัวกุ้ง เปลือกไข่ รำหยาบ รำละเอียด และผลไม้สุก มาเป็นวัตถุดิบในการเพาะหนอนสำหรับเลี้ยงสัตว์ปีก เพื่อทดแทน หรือลดต้นทุนค่าอาหารสำเร็จรูปที่มีราคาแพง ได้ประมาณ

6 – 8 บาท/กิโลกรัม อีกทั้งยังปลอดภัยต่อผู้บริโภคและไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม
ต้นทุนการผลิตขนาดถึง 30 แกลลอน

วัตถุดิบ	กากปุ๋ย/ปลาเหยื่อ		
	จำนวน (กิโลกรัม)	ราคา (บาท)	รวม (บาท)
1.รำหยาบ	16	6	96
2.รำละเอียด	4	10	40
3.ผลไม้สุก เช่น กกล้วย,มะละกอ	4	7	28
4.น้ำหมักมูลสุกร	3	6	18
5.กากปุ๋ย*	4	-	-
รวม	31	29	182
รายการ		รวม	
ผลิตหนอนแมลงวันได้		17 กิโลกรัม	
วัตถุดิบคงเหลือ		25 กิโลกรัม	
รวม		42 กิโลกรัม	
ต้นทุนการผลิต (182 บาท / 42 กิโลกรัม)		4.33 บาท/กิโลกรัม	

*หมายเหตุ ได้มาจากชาวบ้าน,ชาวประมง

ต้นทุนการผลิตขนาดถึง 30 แกลลอน

หัวกุ้ง			
วัตถุดิบ	จำนวน (กิโลกรัม)	ราคา (บาท)	รวม (บาท)
1.รำหยาบ	16	6	96
2.รำละเอียด	4	10	40
3.ผลไม้สุก เช่น กกล้วย,มะละกอ	4	7	28
4.น้ำหมักมูลสุกร	3	6	18
5.หัวกุ้ง	4	5	20
รวม	31	34	202
รายการ			รวม
ผลิตหอนแผลงวันได้			12 กิโลกรัม
วัตถุดิบคงเหลือ			25 กิโลกรัม
รวม			37 กิโลกรัม
ต้นทุนการผลิต (202 บาท / 37 กิโลกรัม)			5.45 บาท/กิโลกรัม

เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอาหารสำเร็จรูปกับหนอนแมลงวัน

	รายการ	รวม(บาท)
อาหารสำเร็จรูป	เลี้ยงไก่ 100 ตัว ใช้อาหาร 110 กรัม/ตัว/วัน อาหารกิโลกรัมละ 16 บาท (16 บาท x 11 กิโลกรัม)	176
หนอนแมลงวัน	เลี้ยงไก่ 100 ตัว ใช้อาหาร 130 กรัม/ตัว/วัน	
และวัตถุดิบคงเหลือ	(4.33 บาท x 13 กิโลกรัม)	56.29
- กากปุ๋ย	(5.45 บาท x 13 กิโลกรัม)	70.85
- หัวกุ้ง		
สามารถลดต้นทุนอาหารสัตว์ได้		
- กากปุ๋ย	(176 - 56.29)	119.71
- หัวกุ้ง	(176 - 70.85)	105.15

การแปรรูปสัตว์น้ำเพื่อเพิ่มรายได้

นอกเหนือจากการดำเนินงานเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งทะเลให้มีความอุดมสมบูรณ์แล้ว งานส่งเสริมและพัฒนาอาชีพประมง ได้เข้าไปส่งเสริมการแปรรูปสัตว์น้ำ เพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างรายได้เสริมให้กับเกษตรกร เช่น การแปรรูปหอยนางรม การผลิตกะปิและน้ำปลาคุณภาพดี การผลิตหอยหวาน การแปรรูปแมงกะพรุนและการผลิตปลาหวาน เป็นต้น ซึ่งองค์ความรู้เหล่านี้สามารถนำมาจัดพิมพ์

เป็นเอกสารเพื่อใช้ในการเผยแพร่และอบรมต่อไป

ต้นทุนการผลิตข้าวเกรียบหอยนางรม

การผลิตใน 1 วัน สามารถทอดข้าวเกรียบได้ 40 กิโลกรัม (ข้าวเกรียบดิบ) ใส่ถุงจำหน่ายได้ 500 ถุง ถุงละ 27 บาท

	รายการ	รวม(บาท)
ต้นทุน	ข้าวเกรียบดิบ 40 กิโลกรัม กิโลกรัมละ 102 บาท	4,080
	น้ำมันพืช 36 ลิตร ลิตรละ 37.50 บาท	1,350
	ถุงพลาสติก 500 ใบ ใบละ 2 บาท	1,000
	ค่าแรงงาน 2 คน คนละ 250 บาท	500
	รวม	6,930
	เฉลี่ยต้นทุนต่อถุง	13.86
รายได้	ขายถุงละ 27 บาท x 500 ถุง	13,500
กำไร	(13,500 – 6,930)	6,570

การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเป็นการนำผลผลิตทางการเกษตรที่อยู่ในพื้นที่นำมาแปรรูป เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลผลิต ช่วยยืดระยะเวลาและเก็บรักษาคุณภาพของผลผลิตได้ นานขึ้น โดยไม่เน่าเสีย เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ๆที่มีรูปแบบและรสชาติที่หลากหลาย ช่วยเพิ่มช่องทางของการตลาดให้มากยิ่งขึ้น ผลิตภัณฑ์จากการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรของศูนย์ฯ ที่สำคัญได้แก่ ข้าวเกรียบ เห็ดนางฟ้า ข้าวเกรียบกุ่มช่วย ข้าวเกรียบผักหวานบ้าน แยมลูกหม่อน ข้าวกล้องงอก น้ำข้าวกล้องงอก หน่อไม้บรรจุถุง สุนัขอากาศ ไอศกรีม เป็นต้น

ต้นทุนและผลตอบแทน การผลิตข้าวกล้องงอกหอมมะลิ (จากข้าวเปลือก 30 กก.)

ชนิดผลิตภัณฑ์	บรรจุ (ถุง)	ต้นทุน/หน่วย	ราคาขาย/หน่วย	รายได้/หน่วย	รายได้สุทธิ
ข้าวกล้องงอกหอมมะลิแดง (บรรจุ 1 กก.)	22	37 บาท	70 บาท	33 บาท	726 บาท

การแปรรูปสมุนไพร

การแปรรูปสมุนไพรฉบับนี้ จัดทำ ขึ้นเพื่อใช้ประกอบการฝึกอบรม โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ และสุขภาพในชุมชน พื้นที่ขยายผลของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ ให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน และปลอดภัยต่อผู้บริโภค ส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรใกล้ตัว คุณประโยชน์ของสมุนไพรที่มีอยู่ในชุมชนของตนเอง

สามารถนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์สร้างมูลค่าเพิ่ม เช่น ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง อาหารเสริม ชาสมุนไพรล้างพิษ เครื่องดื่มสมุนไพร และยารักษาโรค เพื่อเป็นการส่งเสริมสุขภาพของประชาชนในเบื้องต้นก่อนโรคภัยไข้เจ็บจะมาถึง ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ต้นทุนการทำประสักเชื่อม

ประสักสด 10 กิโลกรัม ราคา กิโลกรัมละ 50 บาท เมื่อนำมาแปรรูปจะได้เนื้อ 3 กิโลกรัม ใส่กล่องจำหน่าย กล่องละ 50 กรัม ได้ 60 กล่อง จำหน่ายกล่องละ 60 บาท คิดเป็นต้นทุน ดังนี้

ราคา	รวม(บาท)
- ค่าประสัก 10 กิโลกรัม กิโลกรัมละ 50 บาท	500
- ค่าแรงงาน	1,000
- ค่าน้ำ/ไฟ	100
- ค่าวัสดุอุปกรณ์ปรุงรส	200
- ค่าบรรจุภัณฑ์ (60 กล่อง) x 10 บาท	600
รวมต้นทุน	2,400
ราคาจำหน่าย (60 กล่อง x 60 บาท)	3,600
กำไร	1,200

การเลี้ยงและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผึ้งและชันโรง

ผลผลิตที่ได้จากการเลี้ยงผึ้งและชันโรง เช่น น้ำผึ้ง รอยัลเยลลี่ เกสรผึ้ง โพรโพลิส ไขผึ้ง พืชผึ้ง สามารถนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ เครื่องสำอาง อาหารเสริม อุตสาหกรรมเทียนไข ฯลฯ ซึ่งเป็นการเพิ่มมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์และสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรได้เป็นอย่างดี เช่น น้ำสมุนไพรมผสมน้ำผึ้ง แชมพูสมุนไพรมน้ำผึ้ง สบู่ผสมผึ้ง โลชั่น ลิปปาล์ม ครีมทาसनเท้า เป็นต้น ศูนย์ฯ จึงได้จัดทำเอกสารการเลี้ยงและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผึ้งและชันโรง เพื่อใช้ในการเผยแพร่และอบรมต่อไป

	รายการ	รวม(บาท)
ต้นทุน	ซื้อพ่อแม่พันธุ์สำหรับใช้ขยาย 20 รัง รังละ 150 บาท	3,000
	ขยายเป็นรังขนาดเล็กได้ 100 รัง รังละ 100 บาท	1,200
	รวม	4,200
รายได้	จำหน่ายรังขนาดเล็ก 100 รัง, รังละ 800 บาท	80,000
ผลตอบแทน	(80,000 - 4,200)	75,800

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอำเภอคู่งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
 ต.ภោ๑๑๓ อ.ท่าใหม่ จ.ปัตตานี 22120 โทร.039-433216-8 โทรสาร 039-433209
www.fisheries.go.th/cf-kung_kroboen ,E-mail : kkbrcdsc@hotmail.com